

Prof. dr hab. Ryszard Żelichowski

Instytut Studiów Politycznych PAN, Zakład Europeistyki

e-mail: rzeli@isppan.waw.pl

tel. 22 825 52 21

Zainteresowania badawcze/academic interests:

1. Państwa niderlandzkiego obszaru językowego
2. Małe państwa Europy Zachodniej, terytoria specjalne i wyspy
*
1. States of the Dutch-language area
2. Small European states (Western Europe), special territories and islands

*

Zadania statutowe 2016-2020

Research tasks 2016-2020

*

**Zadanie statutowe na lata 2018 - 2019 (2020):
„Wyspy i terytoria podzielone”**

Cel realizacji zadania: Temat terytoriów podzielonych granicami państwowymi stanowić będzie uzupełnienie problematyki badawczej realizowanej w Zakładzie Europeistyki w latach minionych. Przedmiotem analizy będą wyspy i miasta podzielone wskutek działań wojennych lub decyzji politycznych hegemonów regionu. Badać będziemy skutki polityczne jak i psychologiczne takich podziałów dla ich mieszkańców oraz analizować próby ich przewyciężania na drodze współpracy transgranicznej. Badania koncentrować się będą na Europie, choć przeanalizowane zostaną także najbardziej spektakularne granice dzielące miasta i wyspy na innych kontynentach. Badania te będą realizowane tak jak dotychczas we współpracy ze studentami-doktorantami i ich opiekunami naukowymi z ISP PAN i Collegium Civitas oraz Zakładu Geografii Politycznej w Katedrze Geografii Politycznej i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Łódzkiego.

Metody: badania indywidualne, workshopy i konferencje.

W dniu 17 maja 2019 roku odbyła się warsztatowa konferencja

zatytułowana *Podzielone miasta, podzielone wyspy*. W wyniku dyskusji po wygłoszonych referatach przygotowano do druku publikację jej wyników, która ukazała się w zeszycie monograficznym kwartalnika „*Studia Polityczne*” 2020, nr 2.

*

ENGLISH version below:

*

Research task for the years 2018 - 2020
(coordination Prof. R. Żelichowski)
„Territories divided by state borders”

The subject of research for the coming three years will be the territories divided by state borders. It will complement the research issues implemented in the Department of European Studies in previous years. The subject of the analysis will be islands and cities divided as a result of hostilities or political decisions of the hegemony of the region. We will examine the effects of such divisions for their residents, both political and psychological, and analyze attempts to overcome them through cross-border cooperation. We will focus our research on Europe, although we will address the most spectacular borders of divided islands and cities on other continents.

Border research will be carried out as before in cooperation with doctoral students and their academic supervisors from ISP PAN and Collegium Civitas and the Department of Political Geography in the Department of Political Geography and Regional Studies of the University of Lodz.

Methods: individual research, workshops and conferences.

On May 17, 2019, a workshop conference entitled *Divided cities, divided islands* was held. As a result of the discussion after the presented papers, the publication of its results was prepared for printing, which appeared in the monographic issue of the quarterly “*Studia Polityczne*” 2020, No. 2.

*

Zadanie statutowe na lata 2016 - 2017:
„Małe państwa i terytoria specjalne Unii Europejskiej (temat szczegółowy: wyspy europejskie wobec napływu uchodźców)”

Cel realizacji zadania: To kolejny etap badań nad małymi państwami i terytoriami specjalnymi, prowadzonymi w Zakładzie Europeistyki od 2005 roku. Tym razem szczególnie nacisk położony zostanie na wyspy europejskie Morza Śródziemnego, które odgrywają ważną rolę w tak dramatycznym

procesie, jakim jest masowa migracja ludności z terenów objętych wojną w Afryce, czy na Bliskim Wschodzie. Jej wymarzona droga do Europy prowadzi przez wyspy greckie i włoskie (najbardziej znany jest przypadek Lampedusy) oraz terytoria zamorskie Hiszpanii (np. Ceuta oraz Mellila). Zbadane zostaną skutki, jakie migracje te niosą dla społeczności tak specyficznych obszarów, jakimi są ograniczone terytorialnie i infrastrukturalnie wyspy, a także dla Unii Europejskiej. Badania dotyczące wysp będą realizowane we współpracy ze studentami-doktorantami i ich opiekunami naukowymi z ISP PAN i Collegium Civitas oraz Zakładu Geografii Politycznej w Katedrze Geografii Politycznej i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Łódzkiego.

Kontynuowane będzie także badanie dotyczące systemu federalnego w Królestwie Belgii i jego ewolucji, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Flandrii, państwa wchodzącego w skład federacji belgijskiej. Choć obszar ten nie odpowiada definicji terytorium specjalnego, zachodzące tam procesy decentralizacyjne stanowią laboratorium nowej dla Europy formy ustrojowej, jaką jest konfederacja, do której zmierza odnoszące zwycięstwa wyborcze partia Nowy Sojusz Flamandzki. Taki model ustrojowy może być atrakcyjny dla małych narodów, które szukają drogi do uzyskania większej autonomii, bądź też do realizacji własnych ambicji państwowych.

Planowane wyniki: Wyniki badania zostaną opracowane w formie planowanych publikacji (m.in. monografii w serii „Europa w skali mikro”) oraz upowszechnione na konferencjach naukowych w kraju i za granicą.

*

Research task for the years 2016 - 2017
(coordination Prof. R. Żelichowski)
„Islands and the influx of refugees”

Description:

The next stage of research on small European states and special territories will focus on European Islands in the Mediterranean, which play an important role in such a dramatic process, which is the mass migration of the population from the territories divided by the wars in Africa, or the Middle East. The ideal way to reach Europe is a journey through the Greek Islands and Italy (the most famous is Lampedusa) or some European overseas territories (e.g.. Ceuta and Mellila). It will be explored, what impact these migrations are having on the communities of such specific areas as small European Islands, as well as for the European Union as a whole.

Studies on the Islands will be carried out in cooperation with PhD students and their academic tutors from Institute of Political Studies and Collegium Civitas and the of Political Geography at the Department of Geography and Regional Studies at the University of Lodz.

The study on the evolution of the federal system of the Kingdom of Belgium will be another subject of the academic research of our team. We will focus on the Flemish Region, part of the Belgian Federation. Although this area does not fit the definition of the special territory, the decentralization processes taking place in Belgium allow to observe and analyze the birth of a new structure - the Confederation, which is the ultimate goal of the gaining popularity Flemish political party, the New Flemish Alliance. Such political model may be attractive for small nations, which are looking for the ways to gain more autonomy, or to satisfy their own ambitions.

The findings of this project will be presented during conferences organized by the participants in the project.

Publikacje/Publication:

Książki/Books:

1. *Lindleyowie. Dzieje inżynierskiego rodu*, t. I-III, wyd. 2, poszerzone, wyd. Societas Lindleiana, Warszawa 2019, ss. 462+469+459.
2. *Flandria*, Seria: Europa w skali mikro, nr 3, ISP PAN, Warszawa 2018, ss. 699
3. *Baarle Nassau-Hertog*, Seria „Europa w skali mikro”, ISP PAN, Warszawa 2015, ss. 433.
4. *Stosunki polsko-holenderskie w Europie pojaltańskiej*, ISP PAN, Warszawa 2014, ss. 765.
5. *Stosunki polsko-holenderskie w Europie powersalskiej*, ISP PAN, Warszawa 2012, ss. 310.
6. *Gibraltar*, Seria „Europa w skali mikro”, TRIO, Warszawa 2012, ss. 284.

Książki pod redakcją/Books edited:

1. *Polska. Sąsiedztwo bliższe i dalsze. Księga jubileuszowa profesora W. Materskiego*, pod red. naukową R. Żelichowskiego, ISP PAN, Warszawa 2019, ss. 616.
2. *Droga usiana drutami imigrancka odyseja do Europy*”, (red. i wstęp Ryszard Żelichowski), Seria: Małe Państwa, Regiony i Wyspy Europy, numer 3, ISP PAN, Warszawa 2018, ss. 314.
3. *Współpraca transgraniczna – Euroregiony* (red. i wstęp R. Żelichowski), ISP PAN, Warszawa 2016, ss. 242.
4. *Wyspy Unii Europejskiej. Bogactwo czy balast?* , Serie „Małe państwa, regiony i wyspy Europy”, (red. i wstęp Ryszard Żelichowski), ISP PAN, Warszawa 2014, ss. 382.
5. *Polityka światowa. Wybrane problemy*, Biblioteka Doktoranta, nr 3 (red. i wstęp R. Żelichowski), ISP PAN, Warszawa 2013, ss. 231.

6. *The Netherlands and Poland: Historical Background and Contemporary Developments*, (red. Duco Hellema, Bert van der Zwaan, Ryszard Żelichowski), Republic of Letters, Warszawa-Haga 2012, ss. 526.
7. *Ideologie – Państwa-Społeczeństwa*, Biblioteka Doktoranta, nr 2 (red. i wstęp R. Żelichowski), ISP PAN, Warszawa 2011, ss. 260
8. *Pierwsza pięciolatka. Małe państwa Europy Środkowo-Wschodniej w Unii Europejskiej*, (red. i wstęp R. Żelichowski), ISP PAN, Warszawa 2010, ss. 268.
9. *Terytoria zamorskie Wielkiej Brytanii, Francji, Niderlandów oraz europejskie terytoria specjalne a Unia Europejska*, (red. i wstęp R. Żelichowskiego), ISP PAN, Warszawa 2011, ss. 23.
10. *ISP PAN 20 lat później* (pod red. Wojciech Materski, Ryszard Żelichowski), ISP PAN, Warszawa 2010, ss. 735.
11. *Świat i Polska wobec globalnych wyzwań. Wybrane problemy*, Biblioteka Doktoranta, nr 1 (red. i wstęp R. Żelichowski), ISP PAN, Warszawa 2009, ss. 461.
12. *Małe państwa Europy Zachodniej i terytoria o statusie specjalnym. Ich rola i miejsce w Unii Europejskiej*, (red. i wstęp R. Żelichowski), ISP PAN, Warszawa 2008, ss. 210.

Rozdziały w pracach zbiorowych/Chapters in collected works:

1. „Poles and Finns under Russian rule”, “ *Studia z Geografii Politycznej i Historycznej – Region and Regionalism*” 2019, t. 8, s. 47-76.
2. „Stosunki Królestwa Niderlandów z Rosją w XX i XXI wieku”, (w:) *Polska. Sąsiedztwo bliższe i dalsze. Księga jubileuszowa profesora W. Materskiego* pod red. naukową R. Żelichowskiego, ISP PAN, Warszawa 2019, s. 549-580.
3. „Mass immigration in the 21st century. Case of Belgium and the Netherlands”, w: *European Spatial Research and Policy*, wyd. Institute of the Built Environment and Spatial Policy, University of Łódź, 2019, vol. 26, nr 2, s. 58-80.
4. „Od kultury powitania do kultury odrzucenia – dwie strony tej samej imigranckiej monety”, (w:) R. Żelichowski (red.), *Droga usiana drutami imigrancka odyseja do Europy*, Seria: Małe Państwa, Regiony i Wyspy Europy, numer 3, ISP PAN, Warszawa 2018, s. 55-96.
5. „Niderlandy – mały sąsiad wielkich Niemiec” (w:) *Jak patrzeć na Polskę, Niemcy i Świat? Księga Jubileuszowa profesora Eugeniusza Cezarego Króla*, red. J. Szymoniczek, Bellona – ISP APN, Warszawa 2017, s. 840-870.
6. „Flemings over the Borders. Nord-Pas-de-Calais-Picardie”, (w:) *Borderlands of Nations, nations of Borderlands. Minorities in the borderlands and on the fringes of countries*, Ed. Marek Sobczyński, Marek Barwiński, *Region and Regionalism*, No. 13, Vol. 1, University of Łódź, Silesian Institute in Opole and Silesian Institute Society, Łódź-Opole 2017, s. 149-174
7. „Nowy ład na Antylach Holenderskich, (w:) „*Acta Universitatis Lodziensis. Folia Geographica Socio-Oeconomica*” 2015, nr 17, ss. 251-273.
8. „Nissologia – nauka o wyspach”, (w:) *Wyspy Unii Europejskiej. Bogactwo czy balast?* (red. I wstęp Ryszard Żelichowski), ISP PAN, Warszawa 2014, s. 13-28.
9. „From Brzeziny to Tuschinski Theaters. In memory of Abraham I. Tuschinski (1886-1942)”, (w:) *The Low Countries/Lage Landen*”, Editors Wilken Engelbrecht & Muriel Waterlot, KUL, Lublin 2013, s. 145-156.

10. „Spatial range of European integration. Global Aspects” (współautor Stefan Kałuski), (w:) *The Eastern Dimension of the United Europe. Historical, Political and Cultural Conditions of the European East-West Relations*, “Region and Regionalism, No. 11, Vol. 1, Łódź-Opole 2013, s. 11-28.
11. „Media w Królestwie Niderlandów: szkic o historii i czasach współczesnych”, (w:) *Systemy medialne w XXI wieku, Wspólne czy różne drogi rozwoju*, red. Janusz W. Adamowski, Alicja Jaskiernia, seria Media początku XX wieku, Instytut Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012, s. 83-104.
12. „Neutral Moresnet and Amikejo: The Forgotten Children of the Congress of Vienna”, (w:) *Amikejo, a series of exhibitions AT Laboratorio 987, Museo de Arte Contemporáneo de Castilla z León, MUSAC, Spain, ed. by Latitudes (Max Andrews & Marianna Cánepa Luna), Mousse Publishing, León 2012, s. 31-53.*
13. „Crises in the Brussels-Capital-region. Will Belgium survive 2011? (w:) *Historical Regions in the Structures of European Union*, “Region and Regionalism” 2011, No. 10, Vol. 2, s. 69-84.
14. „Nowy rozdział w stosunkach pomiędzy Królestwem Niderlandów i Antylami Holenderskimi a Unią Europejską (w:) *Terytoria zamorskie Wielkiej Brytanii, Francji, Niderlandów oraz europejskie terytoria specjalne a Unia Europejska*, (pod red. R. Żelichowskiego), ISP PAN, Warszawa 2011, s. 79-108.
15. „Parlament Europejski wobec outsiderów - przypadek Gibraltaru” (w:) *Parlament Europejski po Traktacie z Lizbony*, pod red. J.M. Fiszera, ISP PAN, Warszawa 2011, s. 101–111.
16. „Gibraltar – wielki mały problem Unii Europejskiej, (w:) Pierwsza pięciolatka. Małe państwa Europy Środkowo-Wschodniej w Unii Europejskiej (red. i wstęp R. Żelichowski), ISP PAN, Warszawa 2010, s. 234-267.
17. „Is a State within the state possible? Neutral Moresnet and Baarle-Nassau/Baarle-Hertog – two cases of struggle for existence on the territory of the Kingdom of the Neherlands” (w:) *Historical Regions Divided by the Borders. Cultural G\heritance and Multicultural Cities*, “Region and Regionalism” 2009, No. 2, Vol. 2, 211-220.
18. „Co z tą Belgią” (w:) *Polska w Unii Europejskiej. Aspekty polityczne, międzynarodowe, społeczno-gospodarcze i wojskowe* (pod red. J.M. Fiszera, ISP PAN, Warszawa 2009, s. 320-356.
19. „Europejska układanka Baarle-Hertog/Baarle-Nassau” (w:) „Małe państwa Europy Zachodniej i terytoria o statusie specjalnym. Ich rola i miejsce w Unii Europejskiej” (red. i wstęp R. Żelichowski), ISP PAN, Warszawa 2008, s. 163-186.
20. „Polska i jej problemy w niderlandzko-języcznych środkach masowego przekazu przed i po akcesji do Unii Europejskiej (w:) *Polska-Unia Europejska-Świat. Wybrane problemy*, Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, 2007, s. 93-115.
21. „Dyplomacja kulturalna na froncie zimnej wojny. Polska Ludowa kontra Królestwo Holandii” (w:) *Polska dyplomacja kulturalna po roku 1918. Osiągnięcia, potrzeby, perspektywy* (red. Adam Koseski, Andrzej Stawarz), Warszawa-Pułtusk 2006, s.127-143.

Artykuły/Articles:

1. „Oswajanie populizmu. Scena polityczna Królestwa Niderlandów po 2015 roku”, „Studia Polityczne” 2020, t. 48, nr 1, s. 101-121.

2. „Wybory we Flandrii w maju 2019 roku. Parlamentarne trzęsienie ziemi”, „Sprawy Międzynarodowe” 2019, LXXII, numer 2, s. 171-194.
3. „Modelowa okupacja hitlerowska Wielkiej Brytanii w II wojnie światowej”, „Dzieje Najnowsze” 2019, t. LI, nr 4, s. 27-50.
4. „Państwa Beneluksu w polityce zagranicznej Polski”, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2019, nr 2, s. 243-272.
5. „Neutralność z bronią u nogi. Królestwo Niderlandów w czasie Wielkiej Wojny”, „Dzieje Najnowsze” 2018, nr 3, s. 21-46.
6. „Skutki polityczne huraganu Irma dla wysp karaibskich”, „Studia Polityczne” 2018, nr 1, s. 247-270.
7. Polityka Królestwa Niderlandów wobec imigrantów w latach kryzysu 2015-2016, „Studia Polityczne” 2017, nr 1, s. 11-36
8. „Dziesięć lat Polski w Schengen (2007-2017). Artykuł recenzyjny książki Stefana Kałuskiego Blizny historii. Geografia granic współczesnego świata”, „Studia Polityczne” 2017, nr 2, s. 256-271
9. „To be Belgian”, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2017, nr 3, s. 365-378.
10. „Czerwona kartka dla "fałszywego populizmu". Wybory w Królestwie Niderlandów (marzec 2017 roku)”, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2017, nr 4, s. 298-327.
11. „Czwórka z Wyszehradu. Duchy czy demony? ”, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2017, nr 2, s. 292-307.
12. „Granica miękka jak skała”, „Studia z Geografii Politycznej i Historycznej” 2015, nr 4, s. 141-167.
13. „Flandria w XX wieku. Region państwa federalnego, czy państwo konfederacji?”, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2015, nr 4, s. 294-320.
14. „Polska kołyska na holenderskim dworze. Przyczynek do roli daru w stosunkach międzynarodowych w dwudziestoleciu międzywojennym”, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 2013, nr 1, s. 91-110.
15. „Holenderska historiografia wobec wydarzeń 1939 roku”, „Dzieje Najnowsze” 2009, nr 3, s. 207-218.
16. „Neutralny Moresnet - zapomniane dziecko Kongresu Wiedeńskiego”, „Dzieje Najnowsze” 2007, nr 2, s. 3-24.
17. „Roelofs, Sandra Elisabeth (1968-) De first lady van Georgië” (rec.), „Pro Georgia : prace i materiały do dziejów stosunków gruzińsko-polskich”, 2007, nr 15, s. 259-267.
18. „Akcja rekrutacyjna wśród polskich żołnierzy i „dipisów” do pracy w kopalniach holenderskich w latach 1945-1948”, „Przegląd Polonijny” 2006, nr 2 (współaut. C. van Wageningen), s. 5-34.
19. „Polsko-holenderskie stosunki polityczne w latach 1945-1970. Widziane z Hagi”, „Studia Polityczne” 2004, nr 15, s. 233-260.
20. „Operacja <<Dzień Narodzin>>. Powstanie gruzińskie w 1945 roku na holenderskiej wyspie Texel”, „Pro Georgia” 2004, nr 11, s. 95-111.